

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Waterschap Rijn en IJssel
WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Verslag werksessie Landschap, Cultuurhistorie en Recreatie

Datum: 1 maart 2012

Van: Leon Ruesen, Marco Arts

Aan het eind van het verslag zijn foto's opgenomen van de resultaten (kaarten en 'flip-overs') van de werksessie.

Aanwezigen

Gemeente Oude IJsselstreek	Richard Krabben,
VVV	Desiree Siero,
Gemeente Aalten	Ingrid Oonk,
De Radstake/Hippisch Festijn	Johan Venderbosch,
Camping Goorzicht	Jan Nieuwboer en Frank te Dorsthorst,
Heelwegs Belang	Herman Peppelman,
Staatsbosbeheer	Sanne Beld,
Waterschap Rijn en IJssel	Leon klein Tank en John Lenssen,
Aequator	Marco Arts (introductie),
Unie van Bosgroepen	Leon Ruesen (leider werksessie).

Introductie

Projectleider Leon klein Tank introduceert namens het Waterschap Rijn en IJssel aan de hand van een presentatie het project, de achtergronden, de planning en de stand van zaken. Op de website kunt u alles nog eens rustig nalezen en is ook de presentatie te downloaden:

[http://www.wrij.nl/actueel/projecten/actuele_projecten_\(/aaltense_goor/virtuele_map/herinrichting](http://www.wrij.nl/actueel/projecten/actuele_projecten_(/aaltense_goor/virtuele_map/herinrichting)

Inleiding op de werksessie

Marco Arts presenteert de resultaten van het vooronderzoek (o.a. ecohydrologische systeemanalyse), de vier varianten die voorliggen, de gewenste input van het gebied en de afweging van de belangen.. Per variant wordt ingegaan op de verschillen. De deelnemers worden gevraagd om in een interactieve sessie per variant input aan te leveren ten aanzien van de inrichting van het Aaltens Goor en het Zwarte Veen (projectgebied). De inrichting en de technische maatregelen kunnen dan waar mogelijk worden afgestemd op de wensen van het gebied.

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Waterschap Rijn en IJssel
WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Er worden 3 werksessies georganiseerd met deelnemers uit het gebied en belangenpartijen:

1. Landschap, cultuurhistorie en recreatie
2. Landbouw
3. Natuur

De inrichting van het watersysteem wordt door het waterschap in een interne werksessie (projectteam) behandeld. De inzichten uit deze werksessie zijn de onderlegger voor de overige functies in het gebied. Voor de inrichting van het watersysteem is input uit deze werksessie nodig. De resultaten van de berekeningen zullen vervolgens met de deelnemers worden gedeeld.

De ideeën en suggesties van de deelnemers aan de werksessies worden meegenomen in de afweging van de varianten. Het waterschapsbestuur en provinciaal bestuur maken uiteindelijk een keuze voor de verdere ontwikkeling van het gebied.

Werksessie landschap, cultuurhistorie en recreatie

Leon Ruesen neemt de deelnemers vervolgens mee door de varianten en laat hen op een blanco topografische ondergrond (A0) hun wensen aanduiden. Gestart wordt met variant 1: Huidige situatie, als referentie. Hij vraagt de deelnemers om zich voor te stellen en tegelijk aan te geven wat zij op dit moment als de grootste kans en het grootste knelpunt zien. De resultaten staan op flap (foto).

Korte samenvatting referentie:

Variant 1 (referentie)	Kans	Knelpunt	Opmerking
Gemeente Oude IJsselstreek	Toerisme & Recreatie! Paden en knooppunten Landschappelijke inrichting (minimaal: singels en poelen)	Een aandachtspunt is de pachtsituatie Zwarte Veen	Duidelijkheid over de verschillende functies gewenst (!)?
Regio coördinator R&T VVV Achterhoek			Is nieuw, kijkt met open blik.
Gemeente Aalten (toerisme & cultureel erfgoed)	Potentie om nog meer mensen naar het gebied te krijgen en te houden; thematisch erfgoed, bijv. natuurpad en traproutes Rijke historie van het gebied weer zichtbaar maken (b.v. oude droppingplaats in WOII	Blijven de routes begaanbaar als het gebied natter wordt?	

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Variant 1 (referentie)	Kans	Knelpunt	Opmerking
	Doelroepen: m.n. gezinnen met kinderen en 55+ers		
De Radstake	Toegankelijkheid en ontsluiting voor de recreanten (wandelaars, ruiters en koetsen) verbeteren.	Paardenevenement in Zwarte Veen mag niet te nat worden; Uitstraling en beheer van de Vennebulten ('puinhoop') komt niet overeen met imago van het gebied.	De landbouwbedrijven moeten kunnen blijven functioneren.
Camping Goorzicht	Combi van natuur, recreatie en landbouw. Kansen voor ontwikkeling locatie Luiten voor doelgroepen van de camping	Grondwaterstand op huidige locatie; idem voor evt. uitbreiding op locatie Luiten Campinggasten weten het 'Aaltens Goor' nu niet te vinden, moeilijk toegankelijk vanaf camping	Er komen veel Duitsers op de gezinscamping
Heelwegs Belang	Kwaliteit van het gebied = verschillen en contrast in landschap(-stypen), dit zichtbaar houden; Aansluiten op bestaande wandel- en kerkepaden en ook leerpaden ontwikkelen; Uitkijktoren realiseren	Waterpeil Zwarte Veen wordt te hoog voor de pachters? Maak geen waterplas!	De landbouwbedrijven moeten kunnen blijven functioneren.
Staatsbosbeheer, voorlichting & PR	Belangen van de buurt zijn belangrijk om te kennen.		Is nieuw, kijkt met open blik.
WRIJ			Leon geeft aan dat we werken aan de realisatie van de integrale opgave (water, natuur, landbouw, recreatie, e.d.). Initiatieven uit het gebied zelf zijn wenselijk. Te meer als daar ook middelen voor worden gevonden. Het is namelijk niet zo dat het waterschap alles kan/moet realiseren. (Het waterschap is vooral regisseur van het integrale gebiedsproces,)

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Landbouw

Natuur / landschap

Water

Cultuurhistorie

Recreatie

Leefbaarheid

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Variante 2: Inrichting van de percelen van Luiten en water vasthouden in het Aaltense Goor + mogelijk maatregelen ten oosten van Boterdijk zonder landbouwschade (zie foto kladkaart)

Genoemde thema's bij variant 2 zijn:

- Routes; te onderscheiden naar enerzijds permanent droge (via de "dijken"): wandelen, fietsen, paarden, koetsen en anderzijds "struinpaden", die (tijdelijk) natter mogen zijn
- Landschappelijke verschillen, samenhangend met de ontginningsgeschiedenis en met de onderscheiden landschapstypen (in en om het Aaltense Goor) kunnen beleven. Momenteel zijn er 4 te onderscheiden: Vennebulten, Aaltense Goor, Zwarte Veen en landbouwgebied ten noorden van het Aaltense Goor. Met de ontwikkeling van variant 2 komt er 1 type bij, n.l. op de percelen ten oosten Aaltens Goor waar het landschap van voor de ontginningen weer 'zichtbaar' kan worden.
- De verharde weg op grens Aaltens Goor/Zwarte Veen afsluiten voor gemotoriseerd verkeer en quads, maar wel toegankelijk houden voor bijvoorbeeld koetsen en voor menroute Barlo
- Handhaven en herstel van bestaande zandpaden en singels (niet mechanisch onderhoud)
- Ontsluiting Aaltens Goor vanuit oostelijke (Dale) en zuidelijke (Romienendiek) richting is gewenst
- Kansen in het gebied voor houten speelobjecten langs educatiepaden, o.a. vanaf de bestaande picknickplaats
- De singels en kleine schaal in het Aaltens Goor zijn wezenlijk voor de karakteristiek en beleving
- In het gebied parkeergelegenheid (ontsluiting) en educatie (beleving) faciliteren.
- Voor de bedrijfslocatie van Luiten wordt een nieuwe bestemming gezocht. Betrek hierbij ook de kansen voor het gebied (o.a. natuurbeheer, zorg, educatie, etc.)
- Beheer afstemmen op bijbehorend landschapstype
- Uitkijktoren gewenst (bij de schaapskooi)

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Landbouw

Natuur / landschap

Water

Cultuurhistorie

Recreatie

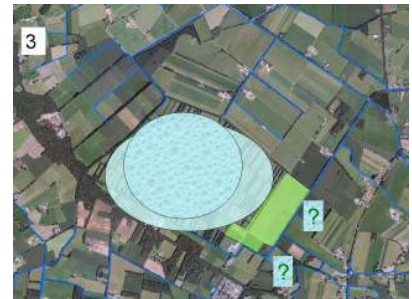
Leefbaarheid

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Variante 3: Als variant 2 + waterberging in het Aaltense Goor + maatregelen ten oosten van Boterdijk

Het bleek moeilijk om voor deze variant specifieke punten in te brengen. Voor variant 3 en 4 geldt dat men de bestaande bedrijven de kans wil geven om door te blijven boeren.

- De zuidelijke hoek aan de oostzijde van de Boterdijk is nu al nat, waar functieverandering plaatsvindt (van landbouw naar water en/of natuur) wordt dit natter
- De kansen voor paden en routes etc. vooral in een groter perspectief plaatsen (aansluiting op regionale routes); neem de projectbegrenzing hiervoor ruimer en betrek ook de bestaande bedrijven daarbij. Uitgangspunt is de grote variatie aan landschapstypen vanaf de terrasrand naar het Zwarte Veen zichtbaar en beleefbaar maken.
- In variant 3 wordt een extra dimensie toegevoegd door tijdelijke waterberging van de terrasrandbeken. Deze inundatie zou beleefd moeten kunnen worden door 1 of meerdere zichtpunten op het geïnundeerde gebied of door een wandelpad over of langs de inundatie inclusief informatie over de redenen voor inundatie. Dit kan mogelijk in combinatie met informatie over het watersysteem en de dynamiek van het systeem.
- De thema's archeologie, Hanze, hessenwegen en geomorfologie extra bieden perspectief voor een educatieve route in het gebied.
-

Variante 4: Als variant 3 + waterberging in het Zwarte Veen

- De hoek bij het paardenevenement is nu al nat en blijft altijd lang nat
- Ontwikkel variant 4 in nauw overleg met de Stichting Venneboeren om de verdrogingsproblematiek van de Vennebulten aan te pakken. Het beheer is hierin ook een onderwerp.
- Denk om de ontsluiting van het gebied en om de bestaande bedrijven
- Struinpaden en poelen kunnen in het Zwarte Veen een optie zijn

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Landbouw

Natuur / landschap

Water

Cultuurhistorie

Recreatie

Leefbaarheid

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Afwegingscriteria

In het laatste kwartier is nog gebrainstormd over de criteria voor de afweging van de varianten. Hierbij werd in het algemeen een aantal vragen en opmerkingen geplaatst, zoals:

Is vernatting van het Zwarte Veen wel haalbaar, zijn de verwachtingen m.b.t. de natuurkwaliteit reëel? Hoe zit het met de weidevogels? In welke mate telt het belang van recreatie mee in de afweging? Is recreatie volgend op de inrichting of mede-sturend? In hoeverre kan de projectbegrenzing voor de routestructuren ruimer worden genomen? Verder heeft gemeente Oude IJsselstreek een korte notitie met wensen voor de toekomstige ontwikkeling achter gelaten (zie bijlage) en de gemeente Aalten een kaart met de (trap-)routes en informatiepunten.

Als criteria zijn verder genoemd:

- Verschillen in landschapstypen en in kwaliteit van het landschap
- De mate van toegankelijkheid
- De mate van beleefbaarheid van het gebied
- De hoeveelheid te verstrekken informatie / bebording
- Routes en de mate van ontsluiting
- De aanwezigheid / economisch perspectief voor verblijfslocaties in de omgeving
- Kansen om arrangementen te ontwikkelen
- Activiteiten i.s.m. de VVV te ontwikkelen
- De mate van mogelijke samenwerking met het gebied (o.a. inrichting en beheer)
- Versterking van de TOP-functie bij de Radstake (evenementen etc.); economisch perspectief

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Landbouw

Natuur / landschap

Water

Cultuurhistorie

Recreatie

Leefbaarheid

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Afsluiting en vervolg

Na de werksessie vatten Marco Arts en Leon klein Tank de middag samen en wordt nog een doorkijkje geboden naar de volgende stappen. Afsproken wordt dat het verslag van de bijeenkomst naar de deelnemers wordt gestuurd en dat eventuele reacties doorgegeven kunnen worden.

Vervolgstappen:

- De input van de werksessie wordt meegenomen in de afweging
- De resultaten en afweging worden met de deelnemers teruggekoppeld
- Een voorkeursvariant wordt voorgelegd aan het bestuur

Ten slotte worden de deelnemers opgeroepen om vooral nog eens te laten bezinken wat er allemaal de revue is gepasseerd en niet te stoppen met nadenken. Men kan de komende maanden nog suggesties bij het waterschap inbrengen.

Contact

Heeft u opmerkingen of vragen over het project? Neem dat contact op met projectleider Leon klein Tank (l.kleintank@wrij.nl) of Minke Huurnink (m.huurnink@wrij.nl) van de unit Communicatie.

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

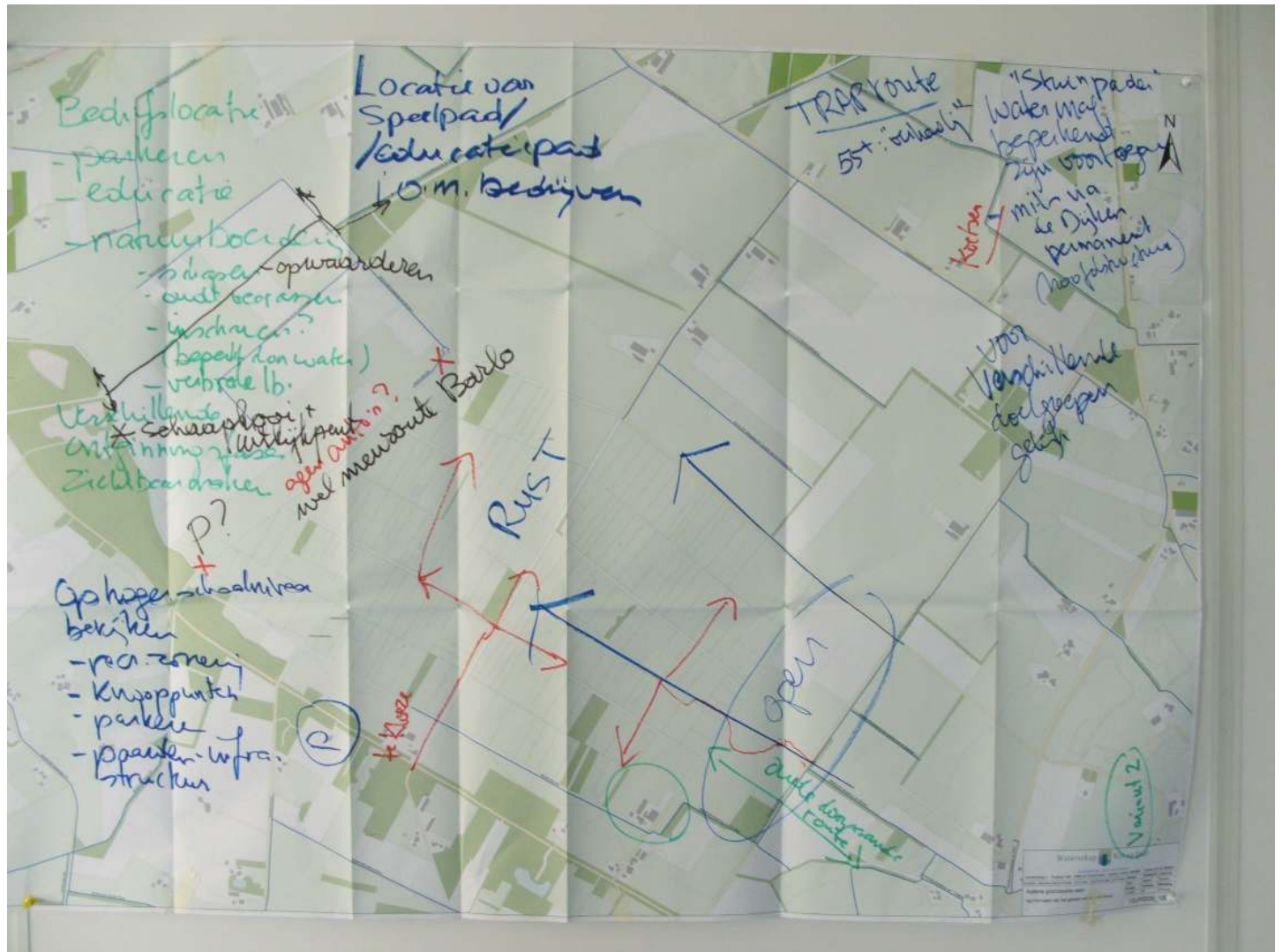

-
 Landbouw
-
 Natuur / landschap
-
 Water
-
 Cultuurhistorie
-
 Recreatie
-
 Leefbaarheid

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Foto's

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Landbouw

Natuur / landschap

Water

Cultuurhistorie

Recreatie

Leefbaarheid

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

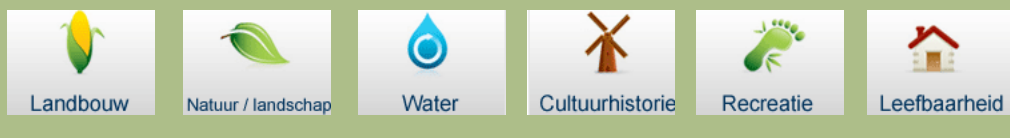

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Waterschap Rijn en IJssel
WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Werkzamen CH & RIT 010312

Ridraus Oys - toer / rec. team
- paden / knooppunt
- landschap / richting
- min. 300 do / poelen
- Zw. Veen - sleutel voor succes watergebied N.
Duidelijk

Desiree WAH - nieuw openbaar openbaar
- Doelen / wat willen we?

Ingrid Jem A. - Potentie voor meer mensen
- Natuurpad bij Goethuis / functioneel
- Thematisch ontwerp

Johan van der Stoep - Paardensport met trail
- Activiteit / toerpad
- kroonluchter
- Stichting Levensmaak
- Vervoer buiten = parkloop

Witstrah x lang
- Lb. brengen met functies
- Vervoer buiten = parkloop

Duidelijkheid
-heid
- functie
- pad

Frank de Poot + Combinatie
- Goosicht N, R, Lb
- Nieuwboer Ontwikkeling
- lokale Luitel
- van Doelgroep
- Veel Duitsers!
- Geschiedenis

Herman V. Poppelman + H. B. de Vries
- Wandel / looppad
- fietspaden (hermannus)
- Contrast / landschap!
- → excursies
- Verschillen
- zichtbaar houden
- kwaliteit gebied
- vanuit verkeering → luthijfieren?

Sanne Beld SBB (nieuwe) - B. d. a. g. j. v. m. f. k. n. n.
- Verlichting op

Leon K. T. - energie, hebberigheid
- Behoefte aan
- verlichting
- vanuit L. uitgangspunt
- weinstreek waarvoor G. d. l. t.?

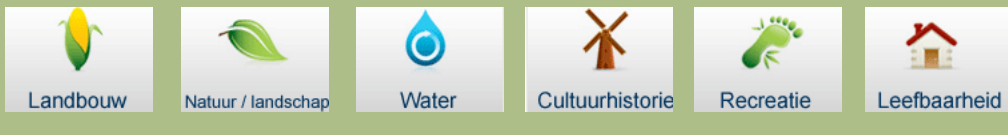
John Lamm - PL KBA

Grondwater
- status
- huidige
- locatie

Waterschap
- voor Zw. V. v. e.
- paden?

Geen
- waterplan

Herinrichting Aaltense Goor - Zwarte Veen

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

- wandelroute. ^{dring Difen: voor}
 - hoetsroute in gebied ^{voel: voor}
 - Luiken rust. ^{voel: voor}
 - landsch. verschillen mee beleven!
 → Open gebied
 → afsluiten auto grens ZV/AG.
 → herstel van broedende zandpaden
 → houden speel objecten → pad educatie.
 - bedrijfs Cocartie
 → parkeren.
 → educatie.
 → natuur boedery → levensvatbaar.
 → singels
 → verdien boedery zorgboedery
 → Slow food → lang t kloze.
 → uithele teren (by schapshoer)

Var3 - uithele teren onder de grond
 - thema archeologie
 hanzevrijg

VAREG - struikpart, Pexlen
 - Ontsluiting, Randbouw.

- Landschap. 1
 - Recreatie 2
 - cultuur historie 3
 4

- * Landschapstype kwaliteit
- * toegankelijkheid
- * informatie → borden! (huyzenpad)
- * beleefbaarheid
- * route (mate ontsluiting)
- * verblyflocatie omgeving
- * arrangementen kansen op.
- * activiteiten ism VVV.
- * samenwerking met gebied (boedery) enz
- * Versterking TOP ^{en2} ~~suemmeru 100~~
 Fatstake → aan partat of